

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий інститут післядипломної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Перший проректор
Іщенко Н.М.

“50” 08 2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ**

Спеціальність: 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма: «Менеджмент в сфері охорони здоров'я в галузі знань
«Управління та адміністрування»
Рівень вищої освіти - другий (магістерський)

Розробник	Васильєв А.А.
Завідувач кафедри розробника	Черенок К. П.
Завідувач кафедри спеціальності 073 «Менеджмент»	Стоян О.Ю.
Гарант освітньої програми	Норд Г.Л.
Директор Навчально-наукового інституту післядипломної освіти	Норд Г.Л.
Начальник НМВ	Шкірчак С.І.



1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Фінансовий менеджмент	
Галузь знань	07 "Управління та адміністрування"	
Спеціальність	073 Менеджмент	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Менеджмент в сфері охорони здоров'я в галузі знань «Управління та адміністрування»	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	1,2 курс	
Навчальний рік	2019-2020 н.р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
		3,4 триместри
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
		6
		8
		76
Відсоток аудиторного навантаження	16%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	екзамен	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є формування у студентів цілісної системи теоретичних та практичних знань щодо організацій різних форм власності закладів у сфері охорони здоров'я, управління їхніми фінансовими ресурсами, формування фінансової стратегії, управління фінансовими ризиками у процесі їх господарської діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння методик планування обсягів діяльності та прибутків, набуття навичок управління грошовими потоками закладів сфери охорони здоров'я;
- формування вмінь оптимального формування, використання та інвестування фінансових ресурсів;
- опанування системних підходів до управління активами, оцінки фінансових ризиків діяльності закладів сфери охорони здоров'я;
- засвоєння інструментів антикризового управління закладом сфери охорони здоров'я
- набуття практичних навичок обробки фінансової та іншої управлінської інформації.

Передумовами для вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» є успішне опанування курсів «Менеджмент в сфері охорони здоров'я», «Маркетинг та просування послуг в сфері охорони здоров'я», «Аналіз звітності і консалтинг у закладах охорони здоров'я», «Бізнес-планування проектів в сфері охорони здоров'я та фармації».

Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми «Менеджмент в сфері охорони здоров'я в галузі знань «Управління та адміністрування»» <https://chmnu.edu.ua/training-information-base-ecomonics/>

За час вивчення дисципліни студенти сформують інтегральну компетентність, загальні компетентності (ЗК): ЗК 1, ЗК 3, ЗК 4, ЗК 6, ЗК 7, спеціальні компетентності (СК): СК 1, СК 2, СК 4, СК 7, СК 8, СК 9, СК 11.

Очікувані програмні результати навчання (ПРН): ПРН 1, ПРН 2, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 13.

Програма навчальної дисципліни

Заочна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Основи та інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в закладах сфери охорони здоров'я	0,5	0,5	7,6
2	Управління грошовими потоками закладу сфери охорони здоров'я	0,5	0,5	7,6
3	Визначення вартості грошей у часі як елемент управління закладом сфери охорони здоров'я	0,5	0,5	7,6
4	Управління прибутком закладу сфери охорони здоров'я.	0,5	0,5	7,6
5	Управління активами закладів сфери охорони здоров'я	0,5	1	7,6
6	Вартість і оптимізація структури капіталу закладу сфери охорони здоров'я.	0,5	1	7,6
7	Управління інвестиційною діяльністю закладу сфери охорони здоров'я	0,5	1	7,6
8	Управління фінансовими ризиками закладу сфери охорони здоров'я	0,5	1	7,6
9	Антикризове фінансове управління закладом сфери охорони здоров'я	1	1	7,6
10	Фінансове планування та бюджетування діяльності закладу сфери охорони здоров'я	1	1	7,6
	Всього	6	8	76

3. Зміст навчальної дисципліни

3.1. План лекцій

№	Год.	Тема заняття / план
1	2	<p>Тема 1. Основи та інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в закладах сфери охорони здоров'я. Сутність фінансового менеджменту. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі закладу сфери охорони здоров'я. Звітність як база для обґрунтування управлінських фінансових рішень. Стандарти розкриття фінансової інформації та її використання закладом сфери охорони здоров'я. Зведена і консолідована звітність. Основи аналізу фінансового стану закладу сфери охорони здоров'я.</p> <p>Тема 2. Управління грошовими потоками закладу сфери охорони здоров'я. Класифікація грошових потоків за видами діяльності. Планування доходів від господарської діяльності закладу сфери охорони здоров'я. Рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності. Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності. Зміст звіту про рух грошових коштів закладу сфери охорони здоров'я. Методичні підходи до прогнозування грошових потоків. Оперативне планування надходжень і використання грошових коштів закладу сфери охорони здоров'я.</p> <p>Тема 3. Визначення вартості грошей у часі як елемент управління закладом сфери охорони здоров'я. Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі для закладу сфери охорони здоров'я. Майбутня та теперішня вартість (цінність) грошей. Поняття простого та складного відсотку. Поняття приведеної вартості (Present Value) і чистої приведеної вартості (Net Present Value). Вартість грошей з урахуванням фактора часу (Time Value of Money). Поняття альтернативних витрат капіталу (Opportunity Cost of Capital). Вплив інфляції на зміну вартості грошей у діяльності закладу сфери охорони здоров'я.</p> <p>Тема 4. Управління прибутком закладу сфери охорони здоров'я. Управління формуванням собівартості медичних послуг. Класифікація витрат закладу сфери охорони здоров'я. Роль прибутку в формуванні власних фінансових ресурсів. Зміст і завдання управління прибутком. Аналіз беззбитковості, поріг рентабельності, запас фінансової міцності як елементи управління господарською діяльністю закладу сфери охорони здоров'я. Податковий менеджмент закладу сфери охорони здоров'я.</p>
2	2	<p>Тема 5. Управління активами закладів сфери охорони здоров'я Економічна сутність та класифікація активів закладу сфери охорони здоров'я. Управління оборотними активами. Поняття та структура оборотних активів. Поняття виробничого, фінансового і операційного циклів у діяльності закладу сфери охорони здоров'я. Принцип визначення потреби в оборотному капіталі. Управління фінансуванням оборотних активів. Політика управління необоротними активами закладу сфери охорони здоров'я. Управління оновленням необоротних активів. Формування оптимальної структури джерел фінансування необоротних активів. Форми оренди необоротних активів у господарській діяльності закладу сфери охорони здоров'я.</p> <p>Тема 6. Вартість і оптимізація структури капіталу закладу сфери охорони здоров'я. Поняття інвестованого, власного і залученого капіталу закладу сфери охорони здоров'я. Склад власного і залученого капіталу. Оцінка вартості капіталу закладу сфери охорони здоров'я. Середньозважена вартість капіталу. Оптимізація фінансової структури капіталу.</p>

		<p>Тема 7. Управління інвестиційною діяльністю закладу сфери охорони здоров'я Економічна сутність та класифікація інвестицій. Зміст та основні завдання управління інвестиційною діяльністю закладу сфери охорони здоров'я. Принципи та етапи формування інвестиційної політики. Основні параметри та показники інвестиційних проектів. Методи оцінки інвестиційних проектів. Основні завдання розробки інвестиційного проекту. Управління реальними та фінансовими інвестиціями закладу сфери охорони здоров'я.</p> <p>Тема 8. Управління фінансовими ризиками закладу сфери охорони здоров'я Економічна сутність і класифікація фінансових ризиків діяльності закладу сфери охорони здоров'я. Методи оцінки рівня фінансових ризиків. Фактори виникнення фінансових ризиків. Зміст та етапи політики управління фінансовими ризиками. Механізми нейтралізації фінансових ризиків. Диверсифікація фінансових ризиків та її основні напрями.</p>
3	2	<p>Тема 9. Антикризове фінансове управління закладом сфери охорони здоров'я Сутність і класифікація фінансових криз. Завдання і принципи антикризового фінансового управління закладу сфери охорони здоров'я. Діагностика фінансової кризи. Досудова санація як інструмент антикризового фінансового управління. Джерела фінансового оздоровлення закладу охорони здоров'я. Розробка плану санації.</p> <p>Тема 10. Фінансове планування та бюджетування діяльності закладу сфери охорони здоров'я Сутність, значення, роль та принципи фінансового планування діяльності закладу сфери охорони здоров'я. Види фінансових планів і методи планування фінансових показників. Принципи фінансового планування закладу сфери охорони здоров'я. Сутність бюджетування та його місце в управлінні закладом сфери охорони здоров'я. Види та форми бюджетів, методи їх розробки. Етапи організації системи бюджетування діяльності закладу сфери охорони здоров'я.</p>

3.2. План практичних (семінарських) занять

№	Год.	Тема заняття / план
1	2	<p>Тема 1. Основи та інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в закладах сфери охорони здоров'я. Сутність фінансового менеджменту. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі закладу сфери охорони здоров'я. Звітність як база для обґрунтування управлінських фінансових рішень. Стандарти розкриття фінансової інформації та її використання закладом сфери охорони здоров'я. Зведена і консолідована звітність. Основи аналізу фінансового стану закладу сфери охорони здоров'я.</p> <p>Тема 2. Управління грошовими потоками закладу сфери охорони здоров'я. Класифікація грошових потоків за видами діяльності. Планування доходів від господарської діяльності закладу сфери охорони здоров'я. Рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності. Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності. Зміст звіту про рух грошових коштів закладу сфери охорони здоров'я. Методичні підходи до прогнозування грошових потоків. Оперативне планування надходжень і використання грошових коштів закладу сфери охорони здоров'я.</p> <p>Тема 3. Визначення вартості грошей у часі як елемент управління закладом сфери охорони здоров'я. Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі для закладу сфери</p>

		<p>охорони здоров'я. Майбутня та теперішня вартість (цінність) грошей. Поняття простого та складного відсотку. Поняття приведеної вартості (Present Value) і чистої приведеної вартості (Net Present Value). Вартість грошей з урахуванням фактора часу (Time Value of Money). Поняття альтернативних витрат капіталу (Opportunity Cost of Capital). Вплив інфляції на зміну вартості грошей у діяльності закладу сфери охорони здоров'я.</p> <p>Тема 4. Управління прибутком закладу сфери охорони здоров'я. Управління формуванням собівартості медичних послуг. Класифікація витрат закладу сфери охорони здоров'я. Роль прибутку в формуванні власних фінансових ресурсів. Зміст і завдання управління прибутком. Аналіз беззбитковості, поріг рентабельності, запас фінансової міцності як елементи управління господарською діяльністю закладу сфери охорони здоров'я. Податковий менеджмент закладу сфери охорони здоров'я.</p>
2	2	<p>Тема 5. Управління активами закладів сфери охорони здоров'я. Економічна сутність та класифікація активів закладу сфери охорони здоров'я. Управління оборотними активами. Поняття та структура оборотних активів. Поняття виробничого, фінансового і операційного циклів у діяльності закладу сфери охорони здоров'я. Принцип визначення потреби в оборотному капіталі. Управління фінансуванням оборотних активів. Політика управління необоротними активами закладу сфери охорони здоров'я. Управління оновленням необоротних активів. Формування оптимальної структури джерел фінансування необоротних активів. Форми оренди необоротних активів у господарській діяльності закладу сфери охорони здоров'я.</p> <p>Тема 6. Вартість і оптимізація структури капіталу закладу сфери охорони здоров'я. Поняття інвестованого, власного і залученого капіталу закладу сфери охорони здоров'я. Склад власного і залученого капіталу. Оцінка вартості капіталу закладу сфери охорони здоров'я. Середньозважена вартість капіталу. Оптимізація фінансової структури капіталу.</p>
3	2	<p>Тема 7. Управління інвестиційною діяльністю закладу сфери охорони здоров'я. Економічна сутність та класифікація інвестицій. Зміст та основні завдання управління інвестиційною діяльністю закладу сфери охорони здоров'я. Принципи та етапи формування інвестиційної політики. Основні параметри та показники інвестиційних проектів. Методи оцінки інвестиційних проектів. Основні завдання розробки інвестиційного проекту. Управління реальними та фінансовими інвестиціями закладу сфери охорони здоров'я.</p> <p>Тема 8. Управління фінансовими ризиками закладу сфери охорони здоров'я. Економічна сутність і класифікація фінансових ризиків діяльності закладу сфери охорони здоров'я. Методи оцінки рівня фінансових ризиків. Фактори виникнення фінансових ризиків. Зміст та етапи політики управління фінансовими ризиками. Механізми нейтралізації фінансових ризиків. Диверсифікація фінансових ризиків та її основні напрями.</p>
4	2	<p>Тема 9. Антикризове фінансове управління закладом сфери охорони здоров'я. Сутність і класифікація фінансових криз. Завдання і принципи антикризового фінансового управління закладу сфери охорони здоров'я. Діагностика фінансової кризи. Досудова санація як інструмент антикризового фінансового управління. Джерела фінансового оздоровлення закладу охорони здоров'я. Розробка плану санації.</p> <p>Тема 10. Фінансове планування та бюджетування діяльності закладу сфери</p>

	охорони здоров'я Сутність, значення, роль та принципи фінансового планування діяльності закладу сфери охорони здоров'я. Види фінансових планів і методи планування фінансових показників. Принципи фінансового планування закладу сфери охорони здоров'я. Сутність бюджетування та його місце в управлінні закладом сфери охорони здоров'я. Види та форми бюджетів, методи їх розробки. Етапи організації системи бюджетування діяльності закладу сфери охорони здоров'я.
--	--

Орієнтовний план семінарського заняття 1:

Тема 1. Основи та інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в закладах сфери охорони здоров'я.

Сутність фінансового менеджменту. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі закладу сфери охорони здоров'я. Звітність як база для обґрунтування управлінських фінансових рішень. Стандарти розкриття фінансової інформації та її використання закладом сфери охорони здоров'я. Зведена і консолідована звітність. Основи аналізу фінансового стану закладу сфери охорони здоров'я.

Питання для обговорення:

1. Визначення фінансового менеджменту закладу сфери охорони здоров'я.
2. Перелічить, що може бути віднесено до сфери зовнішніх та внутрішніх фінансових відносин закладу сфери охорони здоров'я
3. Форми звітності закладу сфери охорони здоров'я
4. Баланс закладу сфери охорони здоров'я, спрощена структура та основні складові.
5. Що таке активи та пасиви, які основні їх групи, яка структура балансу закладу сфери охорони здоров'я.
6. Як можна класифікувати фінансові ресурси закладу сфери охорони здоров'я

Задачі:

Задача 1

Власний капітал закладу сфери охорони здоров'я складає 3000, планується придбати будівлі на 2000, обладнання на 1500, було вирішено, що ВК буде складати біля 50% всього майна.

Завдання: скласти спрощений баланс закладу сфери охорони здоров'я, визначити розмір фінансових ресурсів, проаналізувати структуру активів та пасивів, якщо:

- 1) 30% оборотних активів повинно фінансуватися за рахунок ВОК;
- 2) кредити не можуть перевищувати 25% майна.

3.3. Карта самостійної роботи з дисципліни
кількість годин СРС згідно з навчальним планом: 76.

Види самостійної роботи	Трудо-місткість (годин)	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
1.	2.	3.	4.	5.
Заочна форма навчання				
3,4 триместр				
І. О б о в ' я з к о в і				
1. Підготовка до семінарських занять (пункт 4.2)	20	Протягом триместру	Усне опитування	24
2. Підготовка індивідуального письмового завдання (пункт 5.2)	40	Протягом самостійної роботи студента	Перевірка індивідуального завдання	31
3. Підготовка до іспиту з	10		Іспит	40

дисципліни (пункт 5.3)		після установчих лекцій		
Загалом	70			
Разом балів за обов'язкові види СРС				95
II. Вибіркові				
1. Підготовка добірки новин у сфері фінансового менеджменту з будь-якої теми семінарського заняття (пункт 4.2).	6	Протягом семінарських занять	Усна доповідь	5
Загалом	6			
Разом балів за вибіркові види СРС				5
Загальна трудомісткість	76			
Всього балів за СРС				100

4. Підсумковий контроль

5.1. Типові задачі для розв'язування:

Задача 1

Майно 25000, необоротні активи, виробничі запаси 1000, грошові кошти 1500, дебіторська заборгованість, готова продукція 1200, незавершене виробництво 80% від готової продукції, швидка ліквідність 0,9, автономність складає 60%, довгостроковий кредит банку 560, кредиторська заборгованість, 30% короткострокової заборгованості складають короткострокові кредити банків. Скласти баланс.

Задача 2

Ціна підакцизного товару 30 грн., визначити абсолютне значення всіх відрахувань з ціни, які сплачує заклад, якщо акциз 40%. Визначте планову рентабельність, якщо відомо, що собівартість складає 30% від ціни.

Задача 3

Визначте собівартість продукції та проаналізуйте її структуру, тис. грн.:

Показник	Значення
Витрати на пакувальні матеріали	65,8
Матеріальні затрати	7591,4
Витрати на утримання основних засобів АУП	311,7
Витрати на рекламу	30,1
Витрати на комунальні послуги	372,5
Витрати на оплату праці	6436,6
Відрахування на соц. страх	2381,5
Витрати на утримання АУП	515,3
Амортизація	528,4
Витрати на транспортування продукції	185,6
Інші прямі витрати	950,3

Задача 4

Визначити ПДВ до сплати у звітному місяці, якщо заклад: придбало матеріали на суму 50 тис. грн., реалізувало власну продукцію на суму 100 тис. грн. як зміниться сума ПДВ до сплати, якщо до вищезгаданих операцій додати придбання нового обладнання, вартість якого без ПДВ становить 75 тис. грн.

Задача 5

Майно закладу 75, 45 – необоротні активи, 30 – оборотні активи, причому 15 – постійна частина, 15 – змінна. Визначте абсолютне значення джерел фінансування діяльності, таким чином, щоб сформувати консервативну політику фінансування.

Задача 6

Показники	1 рік	2	3	4	5
Виручка без ПДВ	6700	6820	7100	7340	7870
Витрати без амортизації	2254	2164	2159	2204	2305
Первісна вартість ОЗ	10000				
Ліквідаційна вартість ОЗ	2000				

Тис.грн

Виходячи з вище наведеної інформації, оцініть ефективність амортизаційної політики при застосуванні прямолінійного методу, методу суми років, методу подвійного зменшення залишкової вартості, заповнив для кожного методу таблицю:

Показники	1	2	3	4	5
	рік				
Метод амортизації					
Норма амортизації					
Сума амортизації					
Прибуток до оподаткування					
Податок					
Чистий прибуток					

Задача 7

заклад придбав будівлю за 15000 на наступних умовах: а) 30% вартості сплачується одразу, б) залишок погашається рівними щорічними платежами протягом 8 років із нарахуванням 15% річних на непогашений залишок кредиту. Визначте загальну суму % до виплати.

Задача 8

Виручка від реалізації 20000, прибуток 2500, собівартість продукції 10000, працює 1500, за рік введено до експлуатації на 600, виведено з експлуатації на 700, первісна вартість обладнання 22000, залишкова 20000, пасиви складають 30000, власний капітал 22000, довгострокові пасиви 500, 5500 кредиторська заборгованість, 2000 короткострокові кредити банків, 2000 грошові кошти, виробничі запаси 3000, готова продукція 1000, незавершене виробництво 1500, дебіторська заборгованість 2500. проаналізуйте ліквідність, платоспроможність

Задача 9

Виручка від реалізації 20000, прибуток 2500, собівартість продукції 10000, працює 1500, за рік введено до експлуатації на 600, виведено з експлуатації на 700, первісна вартість обладнання 22000, залишкова 20000, пасиви складають 30000, власний капітал 22000, довгострокові пасиви 500, 5500 кредиторська заборгованість, 2000 короткострокові кредити банків, 2000 грошові кошти, виробничі запаси 3000, готова продукція 1000, незавершене виробництво 1500, дебіторська заборгованість 2500. проаналізуйте ділову активність, рентабельність

Приклади розв'язку задач

Задача 1

Актив = 25000	Пасив = 25000
Необоротні активи = 13344	Власний капітал = 15000
Оборотні активи = 11656:	Довгостроковий кредит = 560
- запаси = 1000+1200+0,8*1200	Короткострокова заборгованість = 25000-15000-560 = 9440:
- дебіторська заборгованість = 6996	- кредиторська заборгованість = 9440-2832 = 6608
- грошові кошти = 1500	- кредит банку = 0,3*9440 = 2832

автономність = Власний капітал/ пасив = 60%; Власний капітал = 0,6*25000 = 15000

швидка ліквідність = (грошові кошти + дебіторська заборгованість)/поточні пасиви = 0,9; дебіторська заборгованість = 6996

Задача 2

Ціна підакцизного товару 30 грн., з них:

ПДВ = 30/6=5 грн.

Акциз = (30-5)*0,4=10 грн.

Собівартість = 0,3*30=9 грн.

Прибуток = 30-5-10-9=6 грн.

Планова рентабельність = 6/9*100=67%.

Задача 3

собівартість продукції = 18260,7:

- прямі матеріальні витрати = 7591,4 (42% від собівартості);
- прямі витрати на оплату праці = 6436,6 + 2381,5 = 8818,1 (48% від собівартості);
- інші прямі витрати = 528,4 + 950,3 = 1478,7 (8% від собівартості);
- загальновиробничі витрати = 372,5 (2% від собівартості)

до собівартості не входять:

- адміністративні витрати = 311,7+515,3=827
- витрати на збут = 65,8+30,1+185,6=281,5

Задача 4

1. всі цифри наведені без ПДВ:

ПДВ до сплати1 = податкове зобов'язання – податковий кредит = 100*0,2-50*0,2=10 тис.

ПДВ до сплати2 = податкове зобов'язання – податковий кредит = 100*0,2-50*0,2-75*0,2= -5 тис.

2. всі цифри наведені з ПДВ:

ПДВ до сплати₁ = податкове зобов'язання – податковий кредит = 100/6-50/6=8,33 тис.

ПДВ до сплати₂ = податкове зобов'язання – податковий кредит = 100/6-50/6-75/6= -4,17 тис.

Задача 5

Актив = 75

Змінна частина = 15

Пасив = 75

Поточні пасиви= 7

Довгостроковий кредит=13

Власний капітал = 55

постійна частина = 15

необоротні активи = 45

Задача 6

Показники	1 рік	2	3	4	5
Метод амортизації прямолінійний					
Виручка без ПДВ	6700	6820	7100	7340	7870
(Витрати без амортизації)	2254	2164	2159	2204	2305
(Амортизація)	1600	1600	1600	1600	1600
Прибуток до оподаткування	2846	3056	3341	3536	3965
(Податок)	654,58	702,88	768,43	813,28	911,95
Чистий прибуток	2191,4	2353,1	2572,6	2722,7	3053,1

Показники	1 рік	2	3	4	5
Метод амортизації методу суми років					
Виручка без ПДВ	6700,00	6820,00	7100,00	7340,00	7870,00
(Витрати без амортизації)	2254,00	2164,00	2159,00	2204,00	2305,00
(Амортизація)	2666,67	2133,33	1600,00	1066,67	533,33
Прибуток до оподаткування	1779,33	2522,67	3341,00	4069,33	5031,67
(Податок)	409,25	580,21	768,43	935,95	1157,28
Чистий прибуток	1370,09	1942,45	2572,57	3133,39	3874,38

Показники	1 рік	2	3	4	5
Метод амортизації метод подвійного зменшення залишкової вартості					
Виручка без ПДВ	6700	6820	7100	7340	7870
(Витрати без амортизації)	2254	2164	2159	2204	2305
(Амортизація)	4000	2400	1440	160	0
Прибуток до оподаткування	446	2256	3501	4976	5565
(Податок)	102,58	518,88	805,23	1144,5	1280
Чистий прибуток	343,42	1737,1	2695,8	3831,5	4285,1

Задача 7

Роки	Тіло кредиту	Відсотки
0	$0,3 \cdot 15000 = 4500$	
1	$(15000 - 4500) / 8 = 1312,5$	$0,15 \cdot (15000 - 4500) = 1575$
2	1312,5	$0,15 \cdot (15000 - 4500 - 1312,5) = 1378,125$
3	1312,5	$0,15 \cdot (15000 - 4500 - 1312,5 \cdot 2) = 1181,25$
4	1312,5	$0,15 \cdot (15000 - 4500 - 1312,5 \cdot 3) = 984,375$
5	1312,5	$0,15 \cdot (15000 - 4500 - 1312,5 \cdot 4) = 787,5$
6	1312,5	$0,15 \cdot (15000 - 4500 - 1312,5 \cdot 5) = 590,625$
7	1312,5	$0,15 \cdot (15000 - 4500 - 1312,5 \cdot 6) = 393,75$
8	1312,5	$0,15 \cdot (15000 - 4500 - 1312,5 \cdot 7) = 196,875$
Загалом	15000	7087,5

Задача 8

Загальна ліквідність = оборотні активи / поточні пасиви = $(2000 + 3000 + 1000 + 1500 + 2500) / (5500 + 2000) = 1,33$

Швидка ліквідність = (грошові кошти+дебіторська заборгованість)/ поточні пасиви = (2000+2500)/ (5500+2000)= 0,6

Абсолютна ліквідність = грошові кошти / поточні пасиви = 2000/7500=0,27

ВОК = власний капітал+довгостроковий капітал – необоротні активи = 22000+500-22000= 500

Коефіцієнт автономності = власний капітал /пасиви = 22000/30000 =0,73

Задача 9

Оборотність дебіторської заборгованості = виручка / дебіторська заборгованість = 20000/2500 = 8

Строк погашення дебіторської заборгованості = 360/ Оборотність дебіторської заборгованості= 360/8=45 днів

Оборотність кредиторської заборгованості = виручка / кредиторська заборгованість = 20000/5500=3,6

Строк погашення кредиторської заборгованості = 360/ Оборотність кредиторської заборгованості= 360/3,6=100 днів

Рентабельність активів= чистий прибуток / активи= 2500/30000=8,3%

Рентабельність власного капіталу= чистий прибуток/ власний капітал=2500/22000=11,4%

Рентабельність діяльності = чистий прибуток/виручка= 2500/20000=12,5%

5.2. Індивідуальне письмове завдання

Під час самостійної роботи студенти заочної форми навчання виконують аналітичну роботу (індивідуальне письмове завдання), захист якої відбувається наприкінці вивчення дисципліни.

Враховуючи рейтингову шкалу, аналітична робота оцінюється у 31 бал, у тому числі: розрахунок показників фінансового стану 5 балів; аналіз результатів 10 балів; оформлення 5 бали; захист 11 балів.

Успішне виконання індивідуального письмового завдання є допуском студента до іспиту з дисципліни. Робота виконується індивідуально на основі фінансової звітності обраного закладу охорони здоров'я. Робота має бути оформлена письмово за стандартними вимогами. На титульному аркуші, окрім звичайних реквізитів, необхідно обов'язково зазначити групу, П.І.Б студента, назву обраного для аналізу закладу. Основними етапами аналітичної роботи є:

1. Обрати будь-який заклад сфери охорони здоров'я із наданого списку
2. Зазначити, у якому регіоні функціонує заклад
3. Форму організації
4. Проаналізувати фінансовий стан за 5 останніх років за такими показниками: майновий стан, ліквідність, платоспроможність, ділова активність, рентабельність, стан грошових потоків.
9. Визначити ймовірність банкрутства за основними моделями

Основними критеріями оцінювання є: самостійність виконання всіх передбачених завдань, змістовність та логічність відповідей на питання всіх передбачених етапів, правильність здійснених розрахунків, вчасність виконання, вміння захищати отримані результати. Оцінка може бути знижена за несвоєчасне надання завдання для перевірки, за помилки у розрахунках, невиконання передбачених етапів, неможливість пояснити наведені результати

5.3. Іспит

Формою контролю з дисципліни є **іспит**. Він проводиться в усній формі. Рекомендованим є такий порядок підготовки:

1. переглянути список питань для підготовки до іспиту, що були надані викладачем;
2. переглянути конспект лекцій, повторити основні терміни і поняття;
3. продивитися питання та розв'язок задач, що були розглянуті на семінарських заняттях;
4. звернути увагу на ті питання та задачі, що були залишені на самостійну проробку студента, для опанування яких необхідно використовувати основну та додаткову літературу з дисципліни.

Під час іспиту в аудиторії студенту забороняється користуватися конспектом лекцій, основною чи додатковою літературою. При розв'язку задачі можна використовувати калькулятор.

Екзаменаційний білет складається з двох питань та однієї задачі. Кожне питання оцінюється у 15 балів, задача – у 10 балів.

Основними критеріями оцінювання є: самостійність виконання всіх передбачених завдань, змістовність та логічність відповідей на питання, послідовність та правильність розв'язку задачі, акуратність оформлення розв'язків.

Питання для підготовки до іспиту:

1. Розкрийте необхідність та сутність фінансового менеджменту закладу сфери охорони здоров'я.
2. Що таке стратегія та тактика фінансового менеджменту закладу сфери охорони здоров'я?
3. Хто є основними користувачами фінансової інформації закладу сфери охорони здоров'я?
4. У чому економічна сутність грошового потоку закладу сфери охорони здоров'я?
5. Розкрийте склад грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності?
6. Охарактеризуйте систему управління грошовими потоками закладу сфери охорони здоров'я.
7. У чому полягає економічний зміст концепції оцінки вартості грошей у часі в діяльності закладу сфери охорони здоров'я?
10. Розкрийте зміст і завдання управління прибутком закладу сфери охорони здоров'я.
11. У чому полягає процес управління витратами закладу сфери охорони здоров'я?
12. Структура собівартості медичних послуг
16. Охарактеризуйте склад та структуру активів закладу сфери охорони здоров'я.
17. У чому зміст та завдання управління виробничими запасами закладу сфери охорони здоров'я?
20. Охарактеризуйте процес та технологію управління фінансуванням оборотних активів закладу сфери охорони здоров'я.
21. Які критерії класифікації необоротних активів закладу сфери охорони здоров'я?
22. Які методи амортизації основних засобів передбачені чинним законодавством?
23. Розкрийте зміст та завдання управління фінансуванням необоротних активів закладу сфери охорони здоров'я.
24. У чому сутність капіталу?
25. Що таке власний капітал та яка його структура?
26. У чому сутність вартості (ціни) капіталу?
27. Які є види позикового капіталу закладу сфери охорони здоров'я?
28. Яким чином визначається середньозважена вартість капіталу закладу сфери охорони здоров'я?
29. Як розраховується ефект фінансового левериджу?
30. Які існують вимоги для визначення оптимальної структури капіталу?
31. Що таке інвестиції?
32. У чому полягає сутність управління реальними інвестиціями закладу сфери охорони здоров'я?
33. Які існують схеми фінансування інвестиційних проектів ?
34. Які основні завдання розроблення інвестиційного проекту в діяльності закладу сфери охорони здоров'я?
35. Які методи оцінювання ефективності реальних інвестицій закладу сфери охорони здоров'я?
36. Що таке фінансові інвестиції?
37. Що таке фінансовий ризик діяльності закладу сфери охорони здоров'я?
38. Як використовується механізм диверсифікації при нейтралізації фінансових ризиків?
39. Які основні форми фінансової звітності закладу сфери охорони здоров'я передбачені законодавством України?
40. За якими показниками проводиться аналіз фінансового стану закладу сфери охорони здоров'я?
41. Охарактеризуйте систему фінансового планування діяльності закладу сфери охорони здоров'я та форми реалізації його результатів.
42. Що таке фінансова стратегія закладу сфери охорони здоров'я?
43. Який зв'язок існує між фінансовою стратегією та фінансовою політикою закладу сфери охорони здоров'я?

44. Охарактеризуйте бюджет як головну форму оперативного фінансового плану закладу сфери охорони здоров'я.
45. Що розуміють під поняттям «криза»?
46. Які види банкрутства виділяють у фінансовій практиці ?
47. У чому полягають основні причини банкрутства?
48. Як здійснюють вибір напрямів механізмів фінансової стабілізації закладу сфери охорони здоров'я?
49. Що таке фінансова санація?
50. Розкрийте зміст та головну мету антикризового фінансового управління закладу сфери охорони здоров'я.

Приклад варіанту іспитового білету:

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти: магістр

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Триместр: 4

Навчальна дисципліна: Фінансовий менеджмент

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Основні користувачі фінансової інформації закладу сфери охорони здоров'я?
2. Процедура розрахунку ефекту фінансового левериджу діяльності закладу сфери охорони здоров'я?

Задача 1

Скласти план руху грошових коштів на плановий період, якщо відомо наступне:

- Обсяг надання медичних платних послуг закладу сфери охорони здоров'я, тис.грн.: січень 80, лютий 100, березень 150, квітень 210, травень 310, червень 370, липень 340, серпень 280, вересень 210, жовтень 160, листопад 110, грудень 100.
- 70% обсягу буде надаватися за фактом оплати, 20% на умовах відстрочки платежу на 30 днів.
- змінні витрати закладу сфери охорони здоров'я складають 60% від обсягу наданих медичних послуг, у тому числі матеріальні ресурси 30%.
- Фіксовані експлуатаційні витрати складуть 20 тис.грн. на місяць, враховуючи витрати на амортизацію в розмірі 5 тис.грн.
- % по раніше взятих кредитах та позичках складають 12 тис.грн щомісячно,
- необхідні матеріальні ресурси закупаються у постачальників на таких умовах: 30% за фактом оплати, 50% на умовах комерційного кредиту терміном 30 днів, 20% терміном 60 днів,
- непогашена кредиторська заборгованість на початок планового періоду становить 27 тис.грн.
- залишок грошових коштів закладу сфери охорони здоров'я на кінець попереднього року складає 30 тис.грн.
- Зробіть необхідні висновки щодо платоспроможності закладу сфери охорони здоров'я та умов її забезпечення.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту

Протокол № __ від «__» _____ року

Завідувач кафедри фінансів і кредиту _____ Черненко К.П.

Екзаменатор _____ Конєва Т.А.

5. Методи навчання та матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу

ПРН	Методи навчання	Матеріально-технічне забезпечення
ПРН01	репродуктивний метод, метод проблемного викладу, евристичний метод.	Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер); Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi; OS: Windows, Android, iOS; Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge; Програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, Google Meet; Система електронного навчання Moodle 3.
ПРН02	репродуктивний метод, метод проблемного викладу, методи економічної діагностики, методи прогнозування і планування	
ПРН04	дослідницький, метод проблемного викладу, евристичний метод.	
ПРН05	дослідницький, метод проблемного викладу, евристичний метод	
ПРН06	пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний метод	
ПРН13	репродуктивний метод, метод проблемного викладу, частково-пошуковий метод	

7. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Усне опитування по завданнях семінару (4 опитування * 6 балів)	24
2	Підготовка добірки новин у сфері фінансового менеджменту з будь-якої теми семінару (1 захід * 5 балів)	5
3	Індивідуальне письмове завдання (1 робота * 31 бал. У тому числі: розрахунок показників фінансового стану 5 балів; аналіз результатів 10 балів; оформлення 5 балів; захист 11 балів).	31
4	Іспит (2 питання * 15 балів + 1 задача * 10 балів)	40
	Всього	100

8. Критерії оцінювання завдань для досягнення максимальної кількості балів

– На семінарському занятті формою контролю є усне опитування, оцінка буде здійснюватися відповідно до встановленої шкали. Основними критеріями, при цьому, є: самостійність, послідовність, повнота та змістовність відповідей, правильність результату та творчий підхід у розв'язку задач і т.д. У випадку пасивності студента на семінарі, невиконання передбачених завдань, відмови від надання відповіді на запитання бали можуть бути знижені.

– Основними критеріями оцінювання **індивідуального письмового завдання** є: самостійність виконання всіх передбачених завдань, змістовність та логічність відповідей на питання всіх передбачених етапів, правильність здійснених розрахунків, вчасність виконання, вміння захищати отримані результати. Оцінка може бути знижена за несвоєчасне надання завдання для перевірки, за помилки у розрахунках, невиконання передбачених етапів, неможливість пояснити наведені результати.

– Для студентів заочної форми – **підготовка добірки новин у сфері фінансів з будь-якої теми семінарського заняття**. Виконання даного завдання здійснюється студентами за вибором,

на добровільних засадах, не потребує письмового оформлення. Виконання таких завдань вимагає користування періодичними спеціалізованими виданнями, Інтернет-джерелами. Основними критеріями оцінювання є актуальність підготовленої інформації, її зв'язок із дисципліною, що викладається, та перспективою подальшого професійного розвитку студентів. Відсутність належної інформації, неточне трактування новин та несвочасність виконання є основою для скасування балів за цей вид робіт.

– Оцінка виконаних завдань іспиту здійснюється на підставі критеріїв: 1) повноти виконання завдання; 2) послідовності виконання завдань; 3) правильності відповідей; 4) дотримання вимог до математичних записів; 5) акуратності виконання. У випадку, коли студент припустив помилку у розрахунках або у відповіді та не зміг виправити її; коли було виявлено, що студент використовував підручники, конспект, заважав іншим студентам, бали за іспит можуть бути зменшені.

9.Рекомендовані джерела інформації

9.1.Основні:

1. Financial management strategies for hospitals and healthcare organisations/ edited by dr. David Edward Marcinco, prof. Hope Rachel Heticco. CRC Press, 2014, 350 p.
2. Louis C. Gapenski. Understanding healthcare financial management. Fifth edition. 2007, 737 p.
3. Петро Бечко, Олена Непочатенко, Б. Гузар, С. Колотуха, О. Транченко, О. Ролінський, С. Власюк, О. Тригубенко, Л. Барабаш. Фінансовий менеджмент, 2019. – 496 с.
4. Захаркін, О.О. Корпоративні фінанси [Текст]: конспект лекцій / О.О. Захаркін. - Суми: СумДУ, 2018. - 299 с.
5. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств : підручник/ О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 504 с.
6. Бедринець М. Д. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
7. Фінанси підприємств : [навч. посіб.] / Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-е видання, розшир. та доповн. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. – 350 с.
8. Клишевич Н.Б. Финансы организаций: менеджмент и анализ : учебное пособие / Н.Б. Клишевич. — М. : КНОРУС, 2016. — 304 с.
9. Ковалев В.В. Финансы организаций (предприятий).Учебник./ Ковалев В.В. -М.:Проспект, 2016 - 352 с.,
- 10.Ричард Брейли, Стюарт Майерс. Принципы корпоративных финансов/ Ричард Брейли , Стюарт Майерс. - Олимп-Бизнес, 2015. – 1008 с.

9.2.Додаткові:

1. Цивільний кодекс України, 16.01.2003 № 435-IV
2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р.
3. Податковий кодекс України, від 02.12.2010 № 2755-VI
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / [Верховна Рада України](http://www.rada.gov.ua) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності/ Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433
6. Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах//постанова НБУ від 12.11.2003 р. № 492.
7. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті// Постанова Правління НБУ від 21.01.2004 р. № 22
8. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні//Постанова Правління НБУ України № 637 від 15.12.2004 р.